

Johannes Lilleøres bårtale ved LGBT+ Danmarks 75-årsjubilæumsfest

Taler

Johannes Lilleøre
Skuespiller og forfatter

Dato

23. juni 2023

Sted

Amager Strand, København

Selvom Sankthans er en gammel hedensk tradition med hekse og trolde og varsler og magi, fejrer vi den stadig i dag. Vi fejrer sommersonnhvervet; nu er nätterne er kortest, nu er dagene længst. Nu trækker lyset os ud på gaderne, nu ser vi hinanden i øjnene, vi blotter huden og hopper i havnen. I aften stimler vi sammen omkring bålene i København, ja, rundt i hele landet. Vi samles i fællesskaber med mad og venner og taler, mens vi venter på, at ilden tager fat.

God aften ...

Jeg var bæret over at blive spurgt, om jeg ville holde talen her ved LGBT+ Danmarks bål. Bæret over, at der blev peget på min stemme som en, der skulle lyttes til netop i år, hvor foreningen fejrer sit 75 års jubilæum.

Og i en tid med fokus på, hvem der får lov til at bruge sin stemme, går jeg ydmygt til opgaven.

Min stemme ...

Min lille homostemme, der ikke var særlig formuleret, da jeg voksede op i Vestjylland i firserne. Men som senere, bl.a. fordi queerpersoner før mig, havde taget mod til sig og insisteret på at tale, blev en stemme, jeg lærte at bruge, en stemme, jeg blev stolt af.

Jeg fandt ud af, at jeg gerne måtte formulere alle de sære tanker, der stod i kø i min hjerne, at jeg gerne måtte udleve de eksplosive lyster, der boede i min krop.

At den freak, jeg følte mig som, var en ganske fantastisk freak.

Det er i år 75 år siden, at Axel Axcil fik idéen til det, der senere blev Forbundet af 1948, der så i 1982 blev til Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, og som i dag hedder LGBT+ Danmark. Han fik idéen til forbundet inspireret af det faktum, at homoseksuelle, i modsætning til andre grupper, der havde været forfulgt under 2. verdenskrig, ikke var medtaget i FN's menneskerettighedserklæring. Det var tydeligt, at der var brug for et fællesskab, et sted at kæmpe fra, et sted at samle ligesindede.

I 1949 udkom forbundets første medlemsblad, der hed Vennen. Jeg har bladret lidt i de gamle medlemsblade, og jeg er blevet ganske rørt. Rørt over den længsel, der gennemsyrrer siderne. En længsel efter at høre til i et fællesskab. Men også en ganske banal længsel efter nærhed, ðmhed og kærlighed.

Længselsfulde kontaktannoncer:

*FYNBO. SLANK. SPORTSTRÆNET. ENSOM UNG MAND MED
ALSIDIGE INTERESSER SØGER BEKENDTSKAB FOR UDVEKSLING
AF BREVE OG WEEKENDBESØG. KAN DET OVERHOVEDET
LYKKES? SKRIV, GERNE MED FOTO, TIL: BILLETMÆRKE FAIRPLAY
113.*

Og længselsfulde digte, som fx dette skrevet af en Stephen:

Hvor er du, som jeg søger,

Og hvorhen går din vej?

Jeg spørger, angst i længsel,

Hvor skal jeg finde dig?

Er du et jordisk væsen,

Du som jeg venter på?

Eller en drøm, som aldrig

opfyldes for mig må?

Jeg kender den længsel. Ensomheden ... frygten for aldrig at møde et menneske, der kan rumme en for det man er.

Jeg er vokset op i Vestjylland, på en gård ved havet, omringet af stor natur, flade marker, diger og uendelig tavshed. Et isoleret samfund med en stærk gudstro, hvor Indre Missionen dikterede reglerne for, hvordan man moralsk skulle opføre sig i verden. ”Bøsser brænder op i helvede, når de dør,” fik jeg jævnlige at vide, og den lokale folkekirke tilbød samtaler, så man kunne blive helbredt for sine homoseksuelle tendenser.

Ikke det nemmeste sted at vokse op, når man, som jeg, fantaserede om at kysse på drengene i klassen og hellere ville lege med sin kusines barbie dukker end med de legetøjsbiler og traktorer, der stod og samlede støv i reolen.

Men Vestjylland tilbød også forskellige frirum, hvor jeg kunne udfolde mig som den, jeg nu var.

Fx Sankthans.

Hvert år fejrede vi Sankt Hans på vores gård. Min far byggede et bål ude på en mark af alle de ting, han skulle skille sig af med: paller, gamle rundballer, reoler. Han byggede det største bål i byen, et bål der trak folk til fra hele oplandet. Og hvert år fik jeg opgaven at lave en heks. Det var jeg nemlig god til. Heksen blev så livagtig, når jeg lavede den. Det sagde de. ”Hvor har du det fra, Johannes?” ”Tænk at du gider.”

Det gad jeg godt. Det gad jeg virkelig godt! Endelig fik jeg lov til at lege med en dukke. Jeg fik ovenikøbet ros for det.

Og jeg gav mig god tid, jeg startede flere uger før Sankthans, formede en fyldig krop af halm omkring et trækors. Skabte et hoved af hø, som jeg pakkede ind i

en stofble, hvorpå jeg tegnede et ansigt med lange øjenvipper, store læber og en skønhedsplet på kinden. Jeg lavede en lang paryk af min mors garnrester, som jeg naturligvis selv afprøvede først.

Hvert år ofrede min mor en af sine gamle kjoler, som hun lod heksen tage med ind i ilden. Vi udvalgte kjolen sammen, min mor og jeg, trak kjolen ned over hækroppen, stak et par heksehyl i bæltet og overleverede den færdige heks til min far, der traskede afsted med hende under armen ud på marken, hvor han placerede hende på toppen af bålet. Jeg forstod ikke, at de nænnede at brænde min heks. Hvert år håbede jeg, at en eller anden voksen ville forbarme sig, klatre op på bålet og redde hende, inden ilden tog hende. Det skete aldrig. Bålet blev tændt, og flammerne åd hende, mens hun skreg sin queerness ud over de flade marker.

Heksen var min heltinde, hun rummede min lyst, og hun tog al min skam med ind i ilden.

Heksen gav mig en rolle i det lille lokalsamfund.

Heksen skabte et frirum, også et frirum for min mor, der, med heksen som undskyldning, selvfølgelig, kunne se sin søn udfolde sig.

Min mor kaldte mig Plus. Jeg ved ikke, hvor kælenavnet kom fra, og når jeg spørger hende i dag, husker hun det heller ikke selv: "Hvorfor spørger du om det? Det kaldte jeg dig jo bare!" Jeg forestiller mig, nok meget naturligt, at jeg er et plus i hendes liv. Noget ekstra. Hun har alt, og så har hun mig. En kærlig forstyrrelse. En åbning ind til noget andet. Jeg har et særligt blik på verden, et særligt blik på hende, et blik hun er nysgerrig på, for jeg har evnen til at få øje på de detaljer, ingen andre ser ved hende.

Detaljerne ... alt det, der ligger ved siden af det meste ... det ser jeg ...

Helmer Fogedgaard skrev følgende i medlemsbladet Vennen i 1949:
"Naturligvis kan vi ikke indrømme, at vi er syge stakler. Vi fejler intet. Vort sjæleliv er bare en smule anderledes end flertallets."

Vort sjæleliv er bare en smule anderledes end flertallets ...

Det synes jeg er en spændende sætning. En påstand, der er værd at dvæle ved. Som queerperson er man nemlig anderledes end flertallet. P.g.a. vores position af at stå ved siden af det normative, har vi fået en indsigt. Mange af os har smertefulde oplevelser med i bagagen, men denne smerte kan transformeres til en konstruktiv kraft.

Smerten kan blive til gletsjere, der pløjer gennem landskabet og skaber nye veje.

Vi kan være pionerer.

Vi kan guide det brede samfund i en mere mangfoldig retning. Og vi skal ikke være nærige med vores erfaringer, vi skal dele vores indsigt, vores viden, så vi får alle med, vi skal blive ved med at stille spørgsmål til den måde, vi indretter vores samfund på, vi skal blive ved med at insistere på at tale.

For selvom det er 75 år siden, foreningen blev stiftet, selvom der er sket ufatteligt meget godt i forhold til rettigheder og ligestilling, er der stadig meget at kæmpe for. Der foregår stadig diskrimination, udelukkelse og stigmatisering. LGBT+ personer oplever stadig mistrivsel. Kampen er vigtig.

Jeg tænker på den dreng, der sad i Vestjylland i firserne og ikke forestillede sig, at han nogensinde kunne fortælle nogen om alt det, der foregik indeni ham. Den dreng, der han ikke kunne se en fremtid. Hver gang jeg får lov til at bruge min stemme offentligt, tænker jeg på ham, jeg tænker, om der sidder mon sidder et barn eller et ungt menneske et sted og lytter til mig og oplever, at man gerne må stille sig op bag en mikrofon og tale ud i sommeraftenen uden skam, lade sin homostemme runge ud over vandet, også gerne lidt skingert, og være stolt af den, man er.

I aften brænder vi ikke hekse ... vi er heksene ...

Om lidt bliver bålet tændt, og vi vil kigge ind i ilden.

Vi vil mærke varmen i ansigtet og træde et par skridt tilbage.

Vi vil synge om lyset, mens vi tænker på de ting, vi ønsker at slippe af med, alt det, der skal brændes, så der bliver plads til nyt. Nye identiteter, nye måder at være i verden, nye veje at gå.

Vi vil gå ind i natten med blussende kinder.

Vi vil cykle gennem sommeren.

Hver for sig og sammen

Vi er potens.

Vi er vanvittig vitamin.

Vi er for evigt.

Vi er kampklare og kærlige.

Og lad bare bogstaverne blive flere og flere.

Lad os blive ved med at udkomme i endnu usete udgaver.

Lad os være her for hinanden og for os selv,

for en fremtid i lys.

Tak for ordet.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Båltale, Festtale, Jubilæumstale, Nomineret til Årets Danske Tale 2023, Regnbuebevægelsen

Relateret

Susanne Branner Jespersens tale ved LGBT+ Danmarks 75-årsjubilæumsfest
23. juni 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/johannes-lilleores-baltale-til-lgbt-danmarks-75-ars-jubilaefest>